

STORTINGET

Dokument 14

(2017–2018)

Årsrapport for 2017
fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Årsrapport for 2017 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Til Stortinget

Innledning

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009) skal Stortingets utvalg for rettferdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettferdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter denne ordningen kan enkeltpersoner søke om en skjønnsmessig kompensasjon fra staten når vedkommende har kommet særlig uheldig ut og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalget.

Den alminnelige rettferdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 72 (1998–1999), Innst. S. nr. 4 (1999–2000), St.prp. nr. 65 (2006–2007) og Innst. S. nr. 262 (2006–2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn (avsluttet), romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se St.meld. nr. 44 (2003–2004) og Innst. S. nr. 152 (2004–2005). Stortinget har videre vedtatt en særordning for barn som var i barnehjem mv. i perioden frem til 1. januar 1980, se St.meld. nr. 24 (2004–2005) og Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

Orientering om arbeidet

Utvalgets sammensetning

Utvalgets sammensetning var slik i 2017:
tidligere tingrettsdommer Øyvind Hoel, leder
tidligere høyesterettsdommer Karen-Anne Gussgard, nestleder
stortingsrepresentant Lise Christoffersen (A)
stortingsrepresentant Bengt Morten Wenstøb (H)

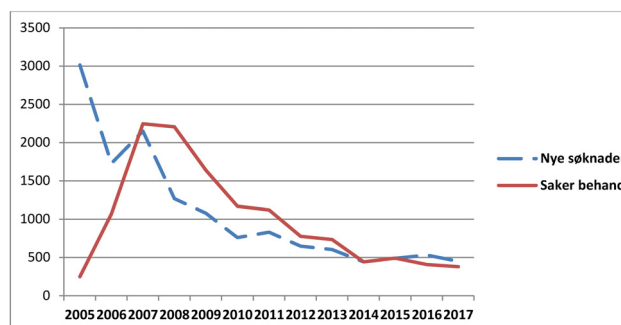
Utvalget hadde funksjonstid til 31. desember 2017.

Virksomheten i 2017

Utvalget har avholdt 10 møter og avgjort 380 saker. Totalt ble det mottatt 448 søknader om rettferdsvederlag i 2017, mot 532 søknader i 2016. Det vises til punkt 3.1 nedenfor for en nærmere redegjørelse om dette.

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag avgjorde 380 saker i 2017, mot 407 saker i 2016. Det vises til punkt 3.2 nedenfor for en nærmere redegjørelse om dette.

Figur 2.1 Utvikling – søknader mottatt og behandlet i perioden 2005–2017

Enkeltsaker fremlagt for Stortinget

Utvalget fremla ikke enkeltsaker for Stortinget til avgjørelse i 2017.

Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser

Det er et godt samarbeid mellom utvalget og forberedende instanser. I etterkant av utvalgets møter holdes det regelmessig oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Statens sivilrettsforvaltning, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet er til stede. Disse møtene bidrar til en god informasjonsutveksling og best mulig saksavvikling.

Resultater

Nye søknader

Det ble mottatt 448 søknader i 2017, mot 532 søknader i 2016. Dette er en nedgang på 16 prosent. Antall søknader etter særordningene¹ har over tid vært nedadgående og utgjorde i 2017 totalt 66 saker. Antall søknader etter alminnelig ordning har variert noe, men har ligget relativt stabilt på rundt 400 saker årlig de senere år.

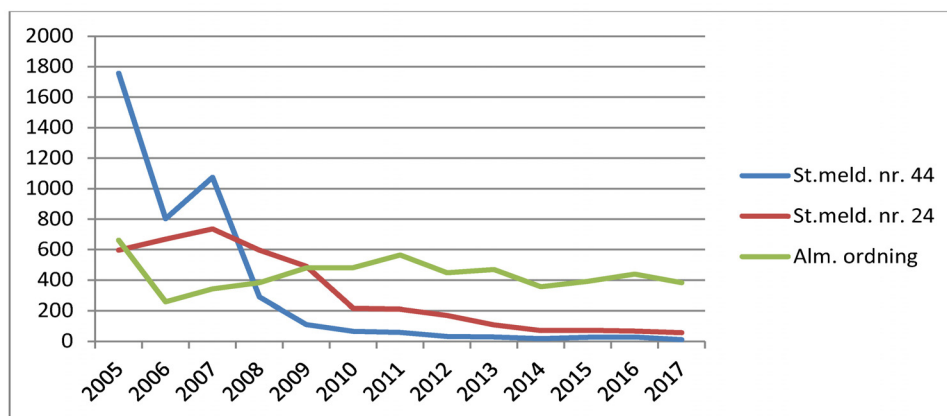
Tabell 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2016–2017, mens figur 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2005–2017.

1. Disse er nærmere beskrevet innledningsvis.

Tabell 3.1 Saker mottatt, fordelt etter rettferdsvederlagsordning

Søknader	2017		2016		2016–2017
	Innkomet	Andel	Innkomet	Andel	Endring
St.meld. nr. 44	10	2 %	28	5 %	-64 %
St.meld. nr. 24	56	13 %	66	13 %	-15 %
Alm. ordning	382	85 %	438	82 %	-13 %
Totalt	448	100 %	532	100 %	-16 %

Figur 3.1 Søknader mottatt fordelt på de ulike rettferdsvederlagsordningene for perioden 2005–2017²

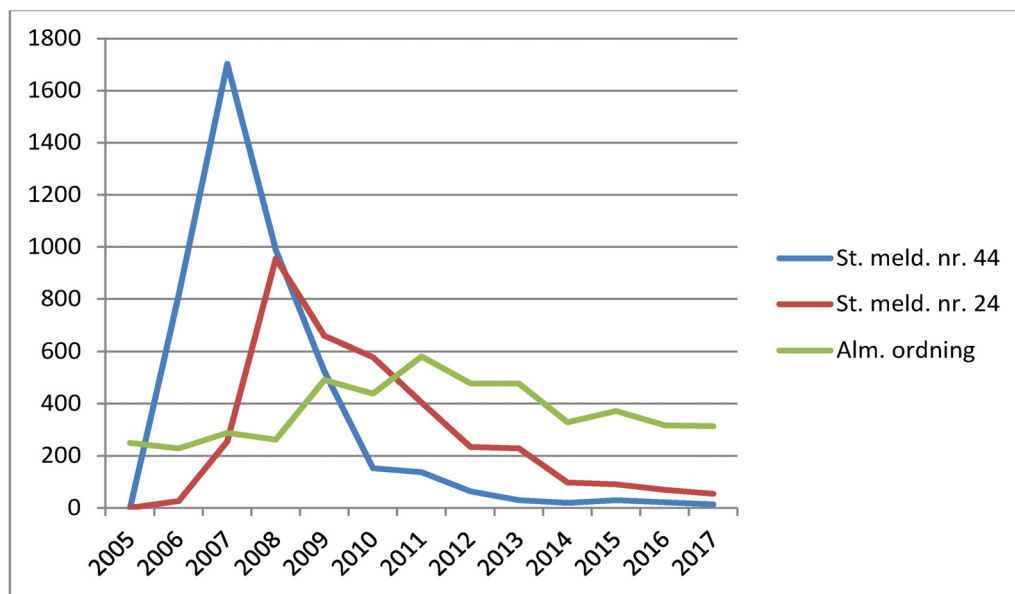
Behandlede saker

Utvalget avgjorde 380 saker i 2017. Dette er en nedgang på 7 prosent fra 2016.

Figur 3.2 viser utviklingen i saksmengden som utvalget har behandlet i perioden 2005–2017. Oversikt over hvordan de behandlede sakene fordeler seg på rettferdsvederlagsordningene, fremgår av tabell 3.2.

2. St.meld. nr. 44 (2003–2004) omfatter krigsbarn, romanifolk/tatere, samer og kvener.

Figur 3.2 Utvikling – saker behandlet i perioden 2005–2017

Tabell 3.2 Behandlede saker fordelt på rettferdsvederlagsordning

	2017		2016		2016–2017
Søknader	Behandlet	Andel	Behandlet	Andel	Endring
St.meld. nr. 44	13	3 %	21	4 %	-38 %
St.meld. nr. 24	54	11 %	69	13 %	-22 %
Alm. ordning	313	66 %	317	62 %	-1 %
Totalt UR-beh.	380	81 %	407	79 %	-7 %
Avvist av SRF	92	19 %	107	21 %	-14 %
Tot. UR + SRF	472	100 %	514	100 %	-8 %

Det ble ferdigbehandlet 472 saker i 2017. Av disse ble 380 avgjort av utvalget. De fleste søknadsgrunnlag gjelder svikt i barneverntjenesten og mangler ved skolegang.

Utvalget behandlet også 2 omgjøringsbegjæringer.

Sakenes utfall

Det ble innvilget rettferdsvederlag i 49 prosent av sakene som ble avgjort i 2017. Dette er samme innvilgelsesprosent som i 2016.

Avvisninger

Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgets vedtak, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), og Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det fremlegges nye opplysninger som kan være av betydning for resultatet i saken. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjøringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfellet. I 2017 ble 21 omgjøringsbegjæringer avvist med hjemmel i denne fullmakten.

Statens sivilrettsforvaltning har også fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke anses omfattet av rettferdsvederlagsordningen, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), og Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Med hjemmel i denne fullmakten ble det i 2017 avvist 92 søknader fra behandling i utvalget. I tillegg ble enkeltgrunnlag avvist fra realitetsbehandling, mens saken for øvrig ble tatt til videre behandling. De fleste avviste søknadsgrunnlag gjelder straffbare forhold som faller inn under voldsoffererstatningsordningen, og forhold som ennå ikke er foreddet.

Avsluttet uten vedtak

Rettferdsvederlag kan som hovedregel bare tilkjennes den som selv har kommet i en særlig uheldig stilling. Hvis søkeren dør før saken er avgjort av utvalget, skal søknaden anses som bortfalt, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999) side 2. Det ble i 2017 avsluttet 4 saker på dette grunnlag.

Utbetalt vederlag i 2017

Det ble i 2017 utbetalt 21,5 mill. kroner i rettfærdsvederlag fra staten, som er 4,3 mill. kroner mindre enn i 2016. Dette skyldes hovedsakelig at utvalget har behandlet færre saker totalt og færre saker etter særordningene, som har høyere innvilgelsesprosent og utbetalingsnivåer.

Restanse

Ved årsskiftet 2017–2018 var det totalt 558 saker i restanse. Dette er en nedgang fra 577 saker året før. Disse sakene var enten under utredning i faginstans, under utredning i Statens sivilrettsforvaltning som eneste faginstans eller ferdigstilt for utvalgsbehandling. I tillegg var seks omgjøringsbegjæringer i restanse. Flertallet av restansesakene ble mottatt i løpet av 2017, jf. tabell 3.3.

Tabell 3.3 Restanse fordelt på alder

	2017	2016	2015	2014
Restanseandel	60 %	37 %	3 %	<1 %

En søknad om rettfærdsvederlag omhandler regelmessig flere grunnlag, slik at én sak ofte er under utredning i flere faginstanser. Ved årsskiftet var totalt 610 forhold under utredning i de mest sentrale faginstansene.

Tabell 3.4 Restanser i de mest sentrale faginstansene

	Søknader fra 2016	Søknader fra 2017	Restanse 2017	Restanse 2016
Bufdir	12	251	263	254
Udir	37	242	279	239
H-dir	20	48	68	68
Totalt	69	541	610	561

Saksbehandlingstid

Den totale gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned de senere årene og har siden 2014 vært mellom 14 og 17 måneder. I 2017 var den 15 måneder.

I saker som utredes av ekstern faginstans, er samlet saksbehandlingstid hos Statens sivilrettsforvaltning innenfor to måneder. Når Statens sivilrettsforvaltning har ferdigstilt saken, tar det i underkant av to måneder før saken behandles av utvalget.

Når en sak utredes i andre faginstanser, er målsettingen at saksbehandlingstiden i faginstans ikke skal overskride 12 måneder. I 2017 har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet opplyst om en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 13 måneder, Utdanningsdirektoratet 12 måneder og Helsedirektoratet 17 måneder.

Utvikling 2018

Etter en viss økning i antall søknader i både 2015 og 2016, har antallet gått noe ned i 2017. I et større per-

spektiv har antallet søknader vært relativt stabilt siden 2014. Antall saker i restanse ved årsskiftet 2017–2018 indikerer at saksavviklingen i utvalget i 2018 vil bli på nivå med 2017.

Utvalget har inntrykk av at en stadig større andel av søkermassen nå er yngre søkere. Dette kan ha sammenheng med at samfunnet har blitt mer rettighetsbasert. En følge av dette er at den enkelte har blitt mer bevisst på sine rettigheter og i hvilke tilfeller det offentlige ikke har innfridd disse. Søknader fra yngre søkere er gjennomgående mer komplekse, noe som gjør dem mer ressurskrevende å behandle.

Ledelsen i Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag vil også i 2018 delta i samarbeidet med sekretariat og faginstanser for å bidra til en god, rasjonell og enhetlig behandling av sakene.

Oslo, 13. mars 2018

Øyvind Hoel

leder av utvalget